

Fri rettshjelp til norske borgere i utlandet - voldsofre

Lov om fri rettshjelp (rhl) er subsidiær i forhold til andre dekningsmuligheter søkeren måtte ha, jf rhl § 5. Ordningen gjelder som hovedregel bare for sivile saker og for oppdrag som det er naturlig at en advokat i Norge utfører, jf rettshjelpsloven § 4, annet ledd. Som følge av at loven er subsidiær i forhold til andre ordninger, må norske borgere som ønsker juridisk bistand i straffesaker i utlandet alltid først søke om bistand etter det aktuelle lands rettshjelpsordning. Bare i de tilfeller hvor det kan dokumenteres at en slik ordning ikke finnes eller bistand blir avslått, vil det være aktuelt å dekke utgiftene etter det norske rettshjelpssystemet. Norske borgere er derfor i utgangspunktet avhengig av forsvarer- og bistandsadvokatordningen i det aktuelle landet.

Rett til dekning av utgifter til advokat mv. for ofre som har vært utsatt for voldshandlinger i utlandet:

Norske borgere som blir utsatt for straffbare handlinger i utlandet vil som nevnt i utgangspunktet være avhengig av de rettigheter mht rettshjelp som eksisterer i vedkommende land. Hvor det eksisterer et tilbud om juridisk bistand, legges det som hovedregel til grunn at behovet for bistand i tilstrekkelig grad ivaretas av denne ordningen og/eller den lokale påtalemyndighet. I slike tilfeller vil det derfor ikke være grunnlag for å innvilge fri rettshjelp etter den norske rettshjelpsordningen.

Ved spesielt grove straffbare handlinger vil offeret ofte ha krav på å få oppnevnt bistandsadvokat av vedkommende lands myndigheter i forbindelse med en straffesak mot gjerningsmannen. Offeret vil da få bistand fra en advokat fra vedkommende land som kjenner landets prosessregler, språk med mer. Normalt vil det ikke være behov for bistand fra norsk advokat i slike saker. Hvis det skulle vise seg å være behov for bistand utover det som dekkes av en slik bistandsadvokatordning, vil disse utgiftene kunne søkes dekket etter lov om fri rettshjelp. Dette vil for eksempel gjelde utgifter til reise og opphold for offeret, for eventuell ledsager, eller utgifter til nødvendig oversettelse av politidokumenter.

Den norske bistandsadvokatordningen gjelder ikke for saker som behandles i utlandet. Hvis vedkommende land ikke har en bistandsadvokatordning, og handlingen er så grov at den ville gitt rett til bistandsadvokat etter norsk straffeprosesslovgivning hvis handlingen hadde funnet sted i Norge, vil imidlertid norske myndigheter dekke bistandsadvokat i saken i medhold av rettshjelpsloven. En forutsetning for dette er at de økonomiske vilkårene for fri rettshjelp er oppfylt. Inntektsgrensen er pr. 1. januar 2009 kr 246 000 for enslige og kr. 369 000 for ektefeller og andre som lever sammen med felles økonomi. Netto formuesgrense er kr 100 000. Det kan dispenseres fra disse grensene hvis utgiftene til rettshjelp vil bli betydelige i forhold til søkerens økonomiske situasjon.

Hvis voldshandlingen vedkommende er blitt utsatt for ikke er så grov at den gir rett til advokatbistand i vedkommende land, vil det kunne søkes landets myndigheter om fri sakførsel til for eksempel å fremme erstatningskrav mot gjerningsmannen. En slik rett følger av Haagkonvensjonen om den sivile prosess av 01.03.1954, som fastslår at borgere av enhver stat som har tiltrådt konvensjonen har samme adgang til fri rettshjelp som landets egne borgere. En slik søknad kan enten fremmes direkte overfor vedkommende lands myndigheter, eller via Justisdepartementet.

For nærmere informasjon om regelverket om fri rettshjelp i straffesaker i utlandet vises det til rettshjelpslovens § 4, annet ledd og § 12 annet og tredje ledd, jf. rettshjelpsforskriften kap. 1 om de økonomiske vilkår. Det vises også til Justisdepartementets rundskriv G-12/05 pkt. 8.3. Videre vises det til Statens sivilrettsforvaltnings hjemmeside www.sivilrett.no.

Nærmere informasjon om ordningen med fri rettshjelp kan fås ved henvendelse til fylkesmannen i Oslo og Akershus, eller til Statens sivilrettsforvaltning.

Søknad om rettshjelp i utlandet sendes til Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Statens sivilrettsforvaltning er klageinstans for fylkesmannens vedtak etter rettshjelpsloven.